

HET ZEEGEVOEL

BS

De zee doet iets met een mens. Geen sterveling blijft onbewogen bij het geweld van een storm, de rust die een verre einder uitstraalt, de oneindige dieptes die voor mensenogen onzichtbaar blijven... In deze rubriek gaan we op zoek naar de relatie tussen mens en zee.

ZEILSCHIP MERCATOR WORDT 80, ANDRÉ VANTORRE VERTELT

Ze zijn zeldzaam, zij die nog kunnen getuigen van de heroïsche tochten met het nu in de Oostendse haven pronkende opleidingsschip Mercator. André Vantorre is er één van. Hij werd geboren in Heist in 1922. Na een opleiding aan de Zeevaarschool in Oostende, reisde hij twee keer mee met het schoolschip Mercator. Tijd dus voor een bijzonder interview!

GEVAREN EN GENEUGTEN AAN EN VAN BOORD

“De eerste reis ging naar New York” zo getuigt André. “Dat was vóór de wereldtentoonstelling van 1939. Het schip lag aangemeerd in Manhattan. Elke dag mocht een deel van de bemanning naar de wereldtentoonstelling gaan kijken. We waren uitgelaten omdat we daar van alles gingen zien! Na een weekje keerden we terug naar België”. Ook aan boord was er een goede sfeer. “Er was altijd een vaste bemanning, die elke reis meevoer. Maar wij waren kadetten, wij hadden vooraf nog geen kennis gemaakt en waren dus vreemden voor elkaar. Niet iedere leerling was aspirant-officier, sommigen leerden ook gewoon zeilen of werden opgeleid tot ingenieur. De kadetten waren opgedeeld in drie groepen, de eerste groep moest 's nachts de wacht houden van acht tot twaalf, de tweede groep van twaalf tot vier en de laatste van vier tot acht. Overdag werkte iedereen, maar 's nachts was je dus altijd met hetzelfde groepje van vijftien. Na een tijdje kenden wij elkaar goed en raakten we bevriend”.

Maar het was niet altijd zo comfortabel. “Bij slecht weer stuurt de kapitein van een gemotoriseerd schip het merendeel van de

VL

bemanning naar de mess tot het overwaait. Op een zeilschip moet iedereen dan juist op het dek zijn om het schip bestuurbaar te houden, zelfs wanneer de golven over het dek slaan. Nadat je op een zeilschip een storm hebt meegemaakt, ben je gegarandeerd doorweekt en slaap je als een blok!” Ook het klim- en vliegwerk aan boord was wel eventjes wennen. “Als je nog nooit op een zeilschip hebt gevaren, en ze zeggen je dat je in de mast moet klimmen, 35 meter hoog... Geloof me, dat maakt indruk! Maar het is niet echt gevaarlijk. De eerste keer ben je heel voorzichtig, je houdt je zo stevig vast dat je knokkels wit zien. Het is maar wanneer je het gewoon bent dat je niet meer oplet, en dan gebeuren er ongelukken”.

EEN TWEEDE REIS VOOR ANDRÉ

De tweede reis had Rio de Janeiro als bestemming. André: “Het moest een korte reis worden, maar toen we op het punt stonden terug te keren, was de Tweede Wereldoorlog uitgebroken. Noodgedwongen weken we uit naar Belgisch Congo. Ik zou pas vierenhalf jaar later terug voet zetten op Belgische bodem. In Congo lagen we heel de tijd in de haven. Door het uitbreken van de oorlog konden we niet veel doen. Ze lieten ons iedere dag het schip schoonmaken, zelfs al was het niet vuil, gewoon om ons bezig te houden. We hadden ook geen contact meer

met het thuisfront. We kregen één keer een telegram vanuit België waarin stond dat de families van de kadetten en bemanningsleden nog in leven waren en in goede gezondheid verkeerden. Acht maanden ben ik in Congo gebleven, namelijk tot op de dag dat ik in een bar een bemanningslid van een ander schip ontmoette, een palmolietanker. Hij vroeg me of ik geen interesse had om met hen mee te varen. Mijn kapitein heeft me dan toestemming gegeven mee te varen naar Liverpool. We voeren in een konvooi van 24 schepen waarvan er slechts vier heelhuids Engeland bereikten, de rest werd getorpedeerd...

Ik wilde in Engeland blijven omdat mijn Belgische vriendin naar daar gevlucht was, maar dat kon alleen als ik me bij de Royal Navy aansloot. Zo gezegd, zo gedaan, nadat ik toestemming kreeg van mijn kapitein maakte ik de rest van de oorlog mee vanop een Engelse mijnenveger”.

Benoit Strubbe *interviewt* André Vantorre